

Sygn. akt II KK 333/12

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Piotr Hofmański

SSN Rafał Malarski

Protokolant Katarzyna Głodowska

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Jerzego Engelkinga,
w sprawie **Z. D.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. i innych

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 28 maja 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w K.

z dnia 6 września 2012 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w
K.

z dnia 3 kwietnia 2012 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w
postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2012 r., sygn. akt II KK 680/11, Sąd Rejonowy w K. uznał Z. D. za winnego tego, że:

1. w dniu 13 lipca 2011 r. w K., w Banku PKO BP, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, usiłował wyłudzić kredyt gotówkowy w kwocie 5000 złotych w ten sposób, że wprowadził w błąd pracownika banku i przy składaniu wniosku o pożyczkę gotówkową o nr [...] na okres 3 lat w kwocie 5000 złotych złożył pisemne nierzetelne oświadczenie o osiągniętych dochodach, które miało istotne znaczenie dla uzyskania kredytu wskazując w nim, że jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 września 2004 r. na czas nieokreślony w firmie „A.” Export Import na stanowisku kurier – doręczyciel z miesięcznym wynagrodzeniem 2400 zł brutto, 1900 zł netto, wiedząc o tym, że nigdzie nie pracuje i nie osiąga żadnego dochodu, nie mając zamiaru ani możliwości spłaty zaciągniętego kredytu, czym działał na szkodę PKO BP SA Oddział w K., lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na sprawdzenie jego zdolności kredytowej i odmowę udzielenia kredytu przez bank, przy czym zarzucanego czynu dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu kary co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, za które był już skazany, tj. występku z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

2. w dniu 13 lipca 2011 r. w K., działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, wyłudził kredyt gotówkowy w kwocie 2000 złotych na szkodę Provident Polska SA w ten sposób, że wprowadził w błąd pracownika Provident Polska SA i przy wypisywaniu przez niego wniosku o pożyczkę gotówkową w kwocie 2000 złotych złożył nierzetelne oświadczenie o osiągniętych dochodach, które miało istotne znaczenie dla uzyskania kredytu wskazując w nim, że jest zatrudniony

na podstawie umowy o pracę w okresie od 1 września 2004 r. na czas nieokreślony w firmie „A.” Export Import na stanowisku kurier – doręczyciel z miesięcznym wynagrodzeniem 2400 zł brutto, 1900 zł netto, wiedząc o tym, że nigdzie nie pracuje i nie osiąga żadnego dochodu, nie mając zamiaru ani możliwości spłaty zaciągniętego kredytu, czym działał na szkodę Provident Polska SA, przy czym zarzucanego czynu dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu kary co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, za które był już skazany, tj. przestępstwa z art. 297 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności;

3. w dniu 15 lipca 2011 r. w K., w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, usiłował wyłudzić w sklepie Media Expert kredyt gotówkowy na zakup w systemie sprzedaży ratalnej towaru w postaci skutera ZIPP Quantum w kwocie 2928 złotych, w ten sposób, że przy zawieraniu powyższej umowy kredytowej o nr [...] przedłożył podrobione zaświadczenie o swoim zatrudnieniu na czas nieokreślony w firmie „A.” Export Import na stanowisku kurier – doręczyciel od 6 września 2004 r., poprzez wpisanie na nim własnoręcznie daty „04-07-2011” na wypełnionym już zaświadczeniu w zakresie wskazanych danych przez nieustaloną osobę, co do której materiały wyłączono do odrębnego postępowania, a następnie własnoręcznie podpisał się na tym zaświadczeniu nazwiskiem „U.” wiedząc o tym, że nigdzie nie pracuje i nie osiąga żadnego dochodu, nie mając zamiaru ani możliwości spłaty zaciągniętego kredytu, czym działał na szkodę Lukas Bank SA, lecz zamierzonego celu nie osiągnął z uwagi na zatrzymanie przez organy ścigania, przy czym zarzucanego czynu dopuścił się w ciągu 5 lat po odbyciu kary co najmniej 6 miesięcy pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo podobne, za które był już skazany, tj. czynu z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 270 § 1 k.k., art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na

podstawie art. 14 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. i art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

4. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. wymierzył oskarżonemu karę łączną 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności;

5. na podstawie art. 63 § 1 k.k. zaliczył na poczet orzeczonej kary łącznej okres zatrzymania oskarżonego w dniu 14 lipca 2011 r.;

6. na podstawie art. 44 § 1 k.k. orzekł o przepadku znajdujących się w aktach sprawy dowodów rzeczowych;

7. rozstrzygnął o kosztach procesu.

Wyrok ten zaskarżony został apelacjami oskarżonego oraz jego obrońcy.

Obrońca oskarżonego zaskarżył wyrok w całości i zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, mający wpływ na jego treść, przez ustalenie, że oskarżony nie posiadał środków finansowych na spłatę ewentualnie zaciągniętych pożyczek oraz przyjęcie, że złożenie oferty kredytowej w banku PKO BP SA oraz wypełnienie dokumentów umożliwiających zakup skutera na kredyt jest próbą wyłudzenia kredytu, podobnie jak zaprzestanie spłaty kredytu w Provident Polska SA;

2. rażąco niewspółmierność orzeczonej kary pozbawienia wolności w stosunku do czynów, jakich się dopuścił oskarżony oraz ich społecznej szkodliwości.

W następstwie tych zarzutów skarżący wniósł „o przyjęcie, że oskarżony działając czynem ciągłym dopuścił się przestępstwa z art. 270 § 1 k.k. polegającego na posługiwaniu się podrobionym zaświadczeniem o zarobkach i wymierzenie mu kary w dolnych granicach zagrożenia ustawowego z warunkowym zawieszeniem wykonania kary.

Oskarżony również zaskarżył opisany wyrok w całości i w obszernych wywodach zakwestionował poczynione przez Sąd pierwszej instancji ustalenia faktyczne dotycząc działania w celu osiągnięcia korzyści majątkowej oraz braku zamiaru wywiązania z przyjętego na siebie zobowiązania. W

konsekwencji kwestionowania ustalenia, że dopuścił się on zarzucanych mu czynów, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie go.

Wyrokiem z dnia 6 września 2012 r., Sąd Okręgowy w K. utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie, uznając obie apelacje za oczywiście bezzasadne.

Wyrok ten zaskarżony został w całości kasacją wywiedzioną przez obrońcę skazanego.

Autor nadzwyczajnego środka zaskarżenia zarzucił:

1. rażące naruszenie prawa karnego materialnego, mogące mieć wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 13 § 1 k.k. i art. 13 § 2 k.k., przez błędną interpretację polegającą na przyjęciu, że działania podjęte przez skazanego zmierzały do dokonania przestępstwa wyłudzenia kredytu mimo, że z zebranego materiału dowodowego nie wynika, aby oskarżony miał zamiar pobrać przyznany mu ewentualnie kredyt z Banku PKO BP oraz zatrzymać i użytkować skuter, a także nie spłacać kredytu pobranego w Provident Polska SA;

2. naruszenie prawa karnego procesowego, mogące mieć istotny wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 457 § 3 k.p.k., przez brak ustosunkowania się do zarzutów apelacji, z których wynika, że zamiarem oskarżonego było zbadanie jego zdolności kredytowej w PKO BP SA oraz brak zamiaru wyłudzenia kredytu w firmie Provident Polska SA i kredytu w Lucas Banku SA na zakup skutera ZIPP Quantum.

Odwołując się do tak sformułowanych zarzutów skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania. W dniu 24 października 2012 r. obrońca skazanego dokonał „zmiany zarzutu kasacyjnego” opisanego wyżej w pkt 1 w ten sposób, że zarzucił rażące naruszenie prawa materialnego, mogące mieć wpływ na treść wyroku, a mianowicie art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 .k. i art. 297 § 1 k.k. przez błędną interpretację polegającą na przyjęciu, że działania podjęte przez skazanego zmierzały do dokonania przestępstwa wyłudzenia kredytu mimo, że z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika,

aby skazany miał zamiar pobrać przyznany mu ewentualnie kredyt z Banku PKO BP oraz zatrzymać i użytkować skuter, a nadto przyjęcie, że oskarżony popełnił przestępstwo z art. 297 § 1 k.k. i art. 286 § 1 k.k. mimo, że spłacił pobrany kredyt w terminie.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że podniesiony w kasacji zarzut obrazy prawa materialnego, także po uwzględnieniu jego treści po modyfikacji uczynionej w piśmie z dnia 24 października 2012 r., jawi się jako oczywiście bezzasadny. Obraza prawa materialnego może polegać na błędnej subsumcji, bądź niewłaściwej wykładni zastosowanego przepisu prawa. Rzecz jednak w tym, że zarzut naruszenia prawa materialnego w podanych postaciach może być uznany za zasadny tylko wówczas, gdy nie wiąże się on z kwestionowaniem ustaleń faktycznych leżących u podstaw skarżonego orzeczenia. Tymczasem analiza omawianego zarzutu wiedzie do oczywistego wniosku, że skarżący dąży do wykazania, iż zastosowano nieodpowiednie przepisy prawa materialnego, bądź zastosowano je niewłaściwie, ze względu na błędne ustalenia faktyczne. Zabieg ten jest szczególnie widoczny w redakcji zarzutu zawartego w piśmie z dnia 24 października 2012 r. Wprawdzie obrońca skazanego mówi o błędnej interpretacji przywołanych w zarzucie przepisów prawa materialnego, dodaje jednak, że „z zebranego materiału dowodowego nie wynika, aby oskarżony miał zamiar pobrać przyznany mu ewentualnie kredyt (...) oraz zatrzymać i użytkować skuter, a nadto przyjęcie, że oskarżony popełnił przestępstwo (...) mimo, że spłacił pobrany kredyt w terminie”. Jak widać, osią zarzutu skarżącego jest twierdzenie, że do naruszenia przepisów art. 286 § 1 k.k. i art. 297 § 1 k.k. doszło na skutek błędnej oceny zamiaru towarzyszącemu działaniom skazanego. Obrońca zdaje się jednak nie dostrzegać, że zamiar sprawcy jest znamieniem o charakterze faktycznym, zatem jego kwestionowanie w sposób zaprezentowany w kasacji nabiera cech zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, ten zaś, zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k., w nadzwyczajnym środku

zaskarżenia, jakim jest kasacja, nie może być podnoszony. Z powyższych względów zarzut ten, jak zaznaczono na wstępie, musiał zostać oceniony jako oczywiście bezzasadny.

Odmienne rzecz się ma z zarzutem obrazy art. 457 § 3 k.p.k. Zgodnie z przywołanym przepisem w uzasadnieniu orzeczenia sądu odwoławczego należy podać, czym kierował się sąd wydając wyrok oraz dlaczego wnioski i zarzuty apelacji uznał za zasadne albo niezasadne. Poza sprawozdawczym charakterem motywacyjnej części orzeczenia ma ona także istotne znaczenie gwarancyjne. Obowiązek sporządzenia rzetelnego uzasadnienia wyroku stanowi uzupełnienie regulacji zawartej w art. 433 § 2 k.p.k. nakazującej sądowi odwoławczemu rozważenie wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w środku odwoławczym. Oznacza to, że sąd odwoławczy jest zobowiązany do uzasadnienia swojego stanowiska poprzez odniesienie się do wszystkich zarzutów i wniosków zawartych w środku odwoławczym, przy czym stopień szczegółowości argumentacji uzależniony jest od treści wniesionej apelacji oraz zawartości uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji.

Przechodząc na grunt rozważanej sprawy zauważyć należy, że pozornie uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w K. opowiada przedstawionym wyżej wymaganiom, bowiem referuje zarzuty zawarte w apelacjach wniesionych przez skazanego i jego obrońcę oraz wskazuje, że nie zasługują one na uwzględnienie. Pozorność poprawności omawianego uzasadnienia wynika z faktu, że poza stwierdzeniem, iż apelacje nie zasługują na uwzględnienie, nie zawiera ono praktycznie żadnej argumentacji wskazującej na trafność owego stwierdzenia. W nader zwięzłym wywodzie Sąd Okręgowy ograniczył się do deklaracji o podzieleniu ustaleń faktycznych dokonanych przez Sąd Rejonowy oraz oceny prawnej przypisanych skazanemu czynów, ponowienia opisów tych czynów oraz stwierdzenia, że wywody zawarte w apelacjach są jedynie konsekwencją przyjętej przez skazanego linii obrony. Odnosząc się do kwestii zamiaru towarzyszącego działaniom skazanego Sąd odwoławczy stwierdził zdawkowo, że ze względu na to, iż skazany nigdzie pracował oraz z uwagi na jego sytuacją majątkową,

nie miał on ani możliwości ani zamiaru spłaty zaciągniętego zobowiązania, bądź ewentualnych zobowiązań.

Lakoniczność przytoczonego wywodu jawi się jako rażąca, jeśli zestawić treść uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego z wywodami zawartymi w wywiedzionych apelacjach. W środku odwoławczym wniesionym przez obrońcę skazanego wskazano w ramach zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, m.in. że:

- z wyjaśnień skazanego wynika, że celem jego działania w przypadku czynów przypisanych w pkt 1 i 2 było jedynie sprawdzenie zdolności kredytowej;

- samo złożenie nierzetelnego oświadczenia nie jest jeszcze usiłowaniem wyłudzenia kredytu, skoro celem działania skazanego było jedynie sprawdzenie zdolności kredytowej;

- z samego aktu oskarżenia wynika, że skazany ma dochód w wysokości 1200 złotych, a jego żona pracuje i jest współwłaścicielką zabudowanej nieruchomości, co winno umożliwić ocenę zdolności kredytowej skazanego;

- samo zaprzestanie spłaty zobowiązania wobec Provident Polska SA nie świadczy jeszcze o tym, że skazany miał zamiar wyłudzić pożyczkę, skoro spłacił on dwie pierwsze raty, a dalszych spłat zaniechał, gdy w czasie przeszukania zabrano z jego mieszkania dokumenty związane z tym zobowiązaniem (zamiar wyłudzenia „kredytu” musi istnieć w momencie podjęcia czynności związanych z jego uzyskaniem, a trudności powstałe po zaistnieniu zobowiązania, nie świadczą jeszcze o zamiarze wyłudzenia);

- w przypadku skutera nie wzięto pod uwagę prawnej możliwości odstąpienia od umowy o kredyt konsumencki bez podania przyczyny oraz wyjaśnień oskarżonego, że postanowił odstąpić od umowy, do czego nie doszło tylko dlatego, że w drodze do sklepu został zatrzymany i umieszczony w areszcie.

Wywody o podobnej treści, w aspekcie zamiaru towarzyszącego zachowaniu skazanego, znalazły się także w jego osobistej apelacji.

Jak wykazano wcześniej, uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w istocie rzeczy ignoruje powyższe argumenty, co przesądza o trafności podniesionego w kasacji zarzutu rażącej obrazy art. 457 § 3 k.p.k. polegającej na zaniechaniu ustosunkowania się do zarzutów apelacji wskazujących, że w przypadkach usiłowania dokonania przypisanych skazanemu przestępstw zamierzał on jedynie zbadać swoją zdolność kredytową, natomiast w przypadku przestępstwa przypisanego w pkt 2 wyroku Sądu pierwszej instancji, nie towarzyszył mu zamiar „wyłudzenia kredytu”. W ocenie Sądu Najwyższego uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, bowiem zdawkowość wyводу Sądu odwoławczego nasuwa wątpliwości co do rzetelności rozpoznania wniesionych apelacji, w kontekście treści art. 433 § 2 k.p.k.

Kierując się powyższym należało uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Nie przesądzając, co oczywiste, rezultatu tego postępowania, wskazać trzeba, że obowiązkiem Sądu Okręgowego będzie rozpoznanie sprawy w zgodzie z wymaganiami wynikającymi z art. 433 § 2 k.p.k. i ewentualne uzasadnienie swojego orzeczenie stosownie do treści art. 457 § 3 k.p.k., nawet jeśli niektóre z zarzutów, czy argumentów mogłyby zostać ocenione jako nieracjonalne, czy wręcz absurdalne.